

Sygn. akt IV U 948/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2017 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jacek Liszka

Protokolant: st. sekr. sądowy Patrycja Czarnik

po rozpoznaniu w dniu 24 maja 2017 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania K. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 19 września 2016 roku nr (...)

oraz od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 20 września 2016 roku nr (...)

w sprawie K. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę

1. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 20 września 2016 roku w ten sposób, że przyznaje odwołującej się K. P. emeryturę począwszy od dnia 25 sierpnia 2016 roku;
2. oddala odwołanie od decyzji z dnia 19 września 2016 roku;
3. znosi wzajemnie między stronami koszty procesu.

Sygn. akt IV U 948/16

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 24 maja 2017 r.

Decyzją z dnia 19 września 2016 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie art. 46 i art. 32 ust. 5 ustawy z dnia

17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

(Dz. U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.) w związku z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014 r. poz. 191 ze zm.), po rozpatrzeniu wniosku z dnia

25 sierpnia 2016 r., odmówił K. P. przyznania prawa do emerytury, ponieważ na dzień 31 grudnia 2008 r. ubezpieczona nie udowodniła 20 lat zatrudnienia w szczególnym charakterze jako nauczyciel, o jakim mowa w art. 88 ust. 1 ustawy Karta Nauczyciela,

a jedynie 18 lat, 2 miesiące i 15 dni takiej pracy. Do okresów pracy nauczycielskiej Zakład nie zaliczył ubezpieczonej okresów zatrudnienia od 1 października 1980 r. do 15 stycznia 1982 r. w charakterze instruktora ds. teatru w Wojewódzkim Ośrodku (...) w T., od 15 stycznia 1982 r. do 31 października 1989 r. w charakterze wykładowcy-wychowawcy w U. w W. i od 1 listopada 1989 r. do 31 sierpnia 1990 r. w charakterze inspektora oświaty i wychowania w (...) w W., ponieważ nie są one pracą nauczycielską w rozumieniu art. 3 w związku z art. 1 ustawy Karta Nauczyciela.

Decyzją z dnia 20 września 2016 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia

17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.) w związku z § 4 i 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 25 sierpnia 2016 r., odmówił K. P. przyznania prawa do emerytury, ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczona nie udokumentowała 15-letniego stażu pracy wykonywanej w szczególnym charakterze, a jedynie 8 lat, 3 miesiące i 9 dni takiej pracy.

Decyzje te zostały zaskarżone odwołaniami przez K. P.. Odwołująca domagała się zmiany zaskarżonych decyzji i przyznania jej prawa do emerytury od dnia

1 września 2016 r. W uzasadnieniu, zarzucając naruszenie: art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela, przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia

26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela, art. 1 pkt 1 w związku z art. 3 pkt 1 ustawy z dnia

26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela oraz art. 91a ust. 1 pkt 1 w związku z art. 88 ustawy

z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela, a ponadto art. 184 w związku z art. 32 ustawy

z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach

lub w szczególnym charakterze odwołująca podniosła, że na dzień 31 grudnia 2008 r. udowodniła co najmniej 20-letni okres zatrudnienia w szczególnym charakterze jako nauczyciel, zaś na dzień 1 stycznia 1999 r. co najmniej 15-letni okres takiej pracy.

Od 1 października 1980 r. do 15 stycznia 1982 r. pracowała bowiem w charakterze instruktora ds. teatru w Wojewódzkim Ośrodku (...) w T., od 15 stycznia 1982 r.

do 31 października 1989 r. w charakterze wykładowcy-wychowawcy w U. w W. i od 1 listopada 1989 r. do 31 sierpnia 1990 r. w charakterze inspektora oświaty i wychowania w (...) w W.. Odwołująca podała, że w Wojewódzkim Ośrodku (...) w T. na stanowisku instruktora ds. teatru została zatrudniona od dnia 1 października 1980 r., przed wejściem w życie ustawy Karta Nauczyciela. Podkreśliła, że sama definicja słowa „instruktor” wskazuje na działalność dydaktyczną. Instruktor to bowiem osoba „udzielająca innym fachowych wskazówek i porad, jak właściwie wykonywać jakąś czynność lub uprawiać jakąś działalność”. W jej przypadku chodziło zaś o działalność teatralną. Otrzymywała przy tym wynagrodzenie płatne zgodnie

z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16 sierpnia 1974 r. w sprawie wynagradzania pracowników placówek upowszechniania kultury, archiwów państwowych i Filmoteki Polskiej. Odwołująca wskazała przy tym, że Wojewódzki Ośrodek (...) w T. powstał na bazie reformy administracyjnej z 1975 r., przekształcającej T., dotychczasowe miasto powiatowe, w stolicę województwa (...). Jak podała, Wojewódzki Ośrodek (...) to wcześniejsza Powiatowa (...) (...), której nazwa wyraźnie wskazuje na działalność oświatową. Następnie wskazała,

że z Wojewódzkiego Ośrodka (...) w T. przeniesiona została do (...) (...) w W. na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy zakładami w trybie art. 88 ustawy z dnia 27 kwietnia 1972 r. Karta Praw i Obowiązków Nauczyciela.

Jak podkreśliła, pracowała tam w okresie od 15 stycznia 1982 r. do 31 października 1989 r.,

a uniwersytety ludowe podlegały wówczas ustawie o rozwoju systemu oświaty i wychowania, a zatem były placówkami oświatowymi, co wprost wynika z treści art. 28 ust. 1 powołanej wyżej ustawy oraz art. 1 pkt 1 ustawy Karta Nauczyciela, obowiązującego w dniu wejścia

w życie tej ustawy, a ponadto z art. 3 pkt 1 ustawy. Odwołująca wskazała, że w okresie tego zatrudnienia przysługiwał jej dodatek wychowawczy, dodatek wiejski, bezpłatny lokal mieszkalny w Domu Nauczyciela i prawo do dodatkowej powierzchni mieszkalnej w postaci dodatkowej izby. Odwołująca podała ponadto, że od 1 listopada 1989 r. do 31 sierpnia 1990 r. pracowała na stanowisku inspektora (...) w (...)

tj. na stanowisku wymagającym kwalifikacji pedagogicznych w zakresie ustalonym ustawą, w urzędzie terenowego organu ówczesnej administracji państwowej. Jak podkreśliła, jej stosunek pracy został rozwiązany z powodu przeniesienia na mocy art. 18 ust. 1 ustawy Karta Nauczyciela (k. 2-11, 18-26).

W odpowiedziach na odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w T. wniósł o ich oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniach zaskarżonych decyzji. Podał ponadto, że w obecnym stanie prawnym żadna inna praca, poza pracą objętą przepisami art. 1 w związku z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela, nie jest uznawana za pracę nauczycielską. Jak podniósł, aktualnie obowiązujące przepisy nie dają podstaw do zaliczenia jako pracy nauczycielskiej zatrudnienia odwołującej w charakterze inspektora ds. teatru w Wojewódzkim Ośrodku (...)

w T.. Przepis art. 1 ust. 1 ustawy Karta nauczyciela nie wymienia też wykładowców i wychowawców zatrudnionych w uniwersytetach ludowych. Z tych samych względów, brak jest podstaw do uwzględnienia jako pracy nauczycielskiej zatrudnienia odwołującej w (...) w W. w charakterze inspektora oświaty i wychowania.

Bezsporne w niniejszej sprawie było, że odwołująca K. P., urodzona w dniu (...)r., w dniu (...)ukończyła 55 lat życia.

We wniosku z dnia 25 sierpnia 2016 r. ubezpieczona wniosła o przyznanie jej prawa do emerytury.

Na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczona udokumentowała przed organem rentowym 20- letni okres ubezpieczenia oraz staż pracy w szczególnym charakterze w wymiarze 8 lat, 3 miesiące i 9 dni z tytułu zatrudnienia od 1 września 1990 r. do 31 grudnia 1998 r. w Szkole Podstawowej Nr (...) (...) (...) w T..

Na dzień 31 grudnia 2008 r. ubezpieczona wykazała też przed organem rentowym staż pracy w nauczycielstwie w wymiarze 18 lat, 2 miesiące i 15 dni z tytułu zatrudnienia od 1 września 1990 r. do 31 sierpnia 2000 r. w Szkole Podstawowej Nr (...) (...) (...) w T. oraz od 1 września 2000 r. do 31 grudnia 2008 r. w Gimnazjum (...) J. B. w T..

Zaskarżoną decyzją z dnia 19 września 2016 r. (...) Oddział w T. odmówił ubezpieczonej przyznania prawa do emerytury, ponieważ na dzień 31 grudnia 2008 r. ubezpieczona nie udowodniła 20 lat zatrudnienia w szczególnym charakterze jako nauczyciel, o jakim mowa w art. 88 ust. 1 ustawy Karta Nauczyciela.

Zaskarżoną decyzją z dnia 20 września 2016 r. (...) Oddział w T. odmówił ubezpieczonej przyznania prawa do emerytury, ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczona nie udokumentowała 15- letniego stażu pracy wykonywanej w szczególnym charakterze, a jedynie 8 lat, 3 miesiące i 9 dni takiej pracy.

Ubezpieczona wniosła o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

(okoliczności bezsporne)

Sąd ustalił ponadto następujący stan faktyczny sprawy:

Od 1 października 1980 r. do 15 stycznia 1982 r. odwołująca pracowała w charakterze młodszego instruktora ds. teatru i instruktora ds. teatru w Wojewódzkim Ośrodku (...) w T..

dowód:

- umowy o pracę z dnia: 01.10.1980 r., 18.12.1980 r. i 01.01.1981 r.- k. 12-14, 27-29; k. 35, 37, 39, 41 akt osobowych,
- angaże z dnia: 25.11.1981 r. i 12.12.1981 r.- k. 29, 31 akt osobowych,
- karta obiegowa zmiany- k. 7 akt osobowych,
- świadectwo pracy z dnia 25.11.1982 r.- k. 1 akt osobowych,
- zeznania świadka A. S.- 00:12:14,
- zeznania odwołującej K. P.- 00:05:07-00:05:47,

Wojewódzki Ośrodek (...) w T. był jednostką o charakterze merytorycznym i instruktarzowym. Podlegały mu takie placówki, jak kluby i gminne ośrodki kultury. Była to jednostka wspierająca merytorycznie podległe placówki. W spornym okresie od 1 października 1980 r. do 15 stycznia 1982 r. odwołująca zajmowała się amatorskim ruchem teatralnym na terenie całego województwa. Pracowała z amatorskimi grupami teatralnymi i w tym celu wyjeżdżała do podległych jej placówek. Tam dokonywała instruktarzu i wspomagała merytorycznie amatorskie zespoły teatralne. Wybierała sztuki do zagrania i organizowała próby. Jej wyjazdy w teren miały miejsce z reguły dwa razy w tygodniu. Przez pozostałe trzy dni odwołująca pracowała w T.. Prowadziła wówczas konsultacje indywidualne, w szczególności dla uczniów przygotowujących się do konkursów recytatorskich. Przygotowywała też przeglądy amatorskich zespołów teatralnych, organizowała konkursy recytatorskie, redagowała broszury i ulotki, a ponadto prowadziła wykłady dla pracowników ośrodków kultury z historii teatru oraz warsztaty w teatrze (...). Warsztaty obejmowały szkolenia dla innych instruktorów teatralnych, nie tylko z terenu województwa. Ustawowy wymiar czasu pracy odwołującej wynosił 42 godziny.

dowód:

- zeznania świadka A. S.- 00:12:14-00:19:59,
- zeznania odwołującej K. P.- 00:05:47-00:10:37,

Od 15 stycznia 1982 r. do 31 października 1989 r. odwołująca pracowała w charakterze wykładowcy- wychowawcy w (...) w W.. Do pracy w (...) przeniesiona została z Wojewódzkiego Ośrodka (...) w T. na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy zakładami w trybie art. 88 ustawy z dnia 27 kwietnia 1972 r. Karta Praw i Obowiązków Nauczyciela. W okresie tego zatrudnienia odwołująca otrzymywała dodatek wiejski i wychowawczy. Przysługiwało jej też bezpłatne mieszkanie w domu nauczyciela, a ponadto prawo do dodatkowej powierzchni mieszkaniowej w postaci dodatkowej izby na podstawie art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela. Podejmując pracę w (...), odwołująca miała wykształcenie wyższe. Ukończyła filologię polską ze specjalizacją w zakresie teatrologii na (...) w K..

dowód:

- zaświadczenie z dnia 16.05.1983 r.- k. 15, 30,

- podanie o pracę- k. 93, 107,
- pismo (...) Zarząd Główny z dnia 22.12.1981 r.- k. 94, 108,
- pismo (...) Zarząd Główny z dnia 10.01.1982 r.- k. 25 akt osobowych,
- pismo Wojewódzkiego Ośrodka (...) w T. z dnia 15.01.1982 r.- k. 27 akt osobowych,
- umowa o pracę z dnia 15.01.1982 r.- k. 95, 109,
- zmiany warunków płacy z dnia: 01.10.1988 r., 01.01.1989 r., 21.06.1989 r. i 01.07.1989 r., - k. 96-99, 110-113,
- świadectwo pracy z dnia 30.10.1989 r.- k. 102-103, 116-117,
- zeznania odwołującej K. P.- 00:11:25, 00:23:48, 00:35:41,

(...) w W. był placówką oświatową. Kształcił osoby, które ukończyły szkołę średnią i chciały zdobyć jakiś zawód. (...) dawał możliwość kontynuowania nauki osobom, które nie dostały się na studia wyższe albo nie zdecydowały się na studiowanie. W tamtym okresie funkcjonowało około 10-12 takich uniwersytetów w całym kraju. Ich oferta programowa skierowana była do młodzieży, głównie wiejskiej, która chciała podwyższyć swoje kwalifikacje. W (...)

w W. nacisk kładziono na ruch amatorski kulturalno- oświatowy i taniec, zarówno ludowy, jak i towarzyski. (...) miał swój budynek i internat. W ramach (...) funkcjonowała stołówka i świetlica. Na czele (...) stał dyrektor. (...) zatrudniał nauczycieli na podstawie umów o pracę, ale także osoby z K. na podstawie umów zlecenia. Zajęcia na przykład z socjologii, teatru, historii muzyki, psychologii, czy filmoznawstwa odbywały się do południa, a później organizowano zajęcia

z tańca. Wszystkich przedmiotów było 12. Zajęcia prowadziło około 15 nauczycieli. Byli to nauczyciele z T., z K. i z K.. Niektórzy nauczyciele nocowali w pokojach gościnnych. Kurs podstawowy oświatowo-kulturowy musiał ukończyć każdy. Nie było takiego obowiązku, jeżeli chodzi o taniec. Lekcje trwały przez 45 minut i dłużej. Niektóre zajęcia odbywały się również w soboty. W trakcie kursu przeprowadzano egzaminy. Zajęcia odbywały się w sali wykładowej. Kurs trwał jeden rok i nie obejmował wakacji. Kończył się egzaminem. Pozytywny wynik egzaminu gwarantował uzyskanie uprawnień organizatora imprez kulturalno- oświatowych. Można też było uzyskać tytuł instruktora tańca. Osoby uzdolnione tanecznie, pozostawały na Uniwersytecie na następne pół roku. Później, kursy trwały przez półtora roku. W okresie, kiedy kursy trwały jeden rok, (...) przyjmował około 60 osób. Były to osoby z całej Polski, które mieszkaly w internacie.

dowód:

- zeznania świadka A. S.- 00:21:17-00:33:49,
- zeznania odwołującej K. P.- 00:11:25-00:34:30, 00:42:44, 00:43:49-00:47:16,

Odwołująca mieszkała w domu nauczyciela w W.. W 1986 r., kiedy przyjęto do pracy dodatkowego nauczyciela Z. G., który uczył metodyki pracy kulturalno- oświatowej, przeprowadziła się do budynku (...). Prowadziła zajęcia z polonistyki i teatrologii, z historii teatru, historii dramatu, historii literatury, analizy utworów literackich, teorii widowiska teatralnego i kultury żywego słowa. Prowadziła też zajęcia pozalekcyjne z zespołem teatralnym, z którym odbywała próby. Pełniła ponadto dyżury w internacie. Dyżury odbywały się od 15:00 albo 16:00 i trwały do godziny 22:00. W ciągu tygodnia odwołująca odbywała kilkanaście godzin lekcyjnych i miała kilkanaście godzin dyżuru w internacie. Jej etat był rozliczany na podstawie ustawy Karta Nauczyciela. Według przepisów tej ustawy była też wynagradzana. Zajęcia w (...) rozpoczynały się około godziny 08:00 rano. Młodzież spotykała się z nauczycielami na śniadaniu, po którym rozpoczynały się zajęcia. Zajęcia odbywały się

do godziny 13:00, a później spożywano obiad. Po obiedzie była przerwa, zaś kolejne zajęcia rozpoczynały się od godziny 16:00 i trwały do godziny 19:00. Zdarzało się, że zajęcia miały miejsce również po kolacji i w soboty. Niektóre zajęcia odbywały się z podziałem na grupy. W (...) prowadzono zajęcia z socjologii, psychologii, pedagogiki, metodyki pracy kulturalno- światowej, etnografii i historii ruchu ludowego. Były też zajęcia z filmu i z muzyki. Była to szkoła koedukacyjna. Tygodniowo odbywało się w niej około 50 godzin dydaktycznych. Nauczyciele wypełniali dzienniki. Rok szkolny dzielił się na semestry. Nauka w (...) kończyła się egzaminem państwowym.

W skład komisji egzaminacyjnej wchodził przedstawiciel ministerstwa, dyrektor (...) i nauczyciele. (...) w W. funkcjonował

od 1956 r. Rok 1989 był ostatnim rokiem jego działalności, ponieważ w tym czasie rozpoczął się spór właścicielski o budynek będący siedzibą (...). Odwołująca miała cały etat pedagogiczny. Oprócz niej w pełnym wymiarze godzin pracowali dyrektor, wicedyrektor, księgowy, kadrowa i intendentka, zaś od 1986 r. również Z. G.. (...) w W. miał swój statut i regulamin. W tamtym czasie funkcjonowało Towarzystwo (...). Raz w semestrze odbywał się zjazd dyrektorów i nauczycieli z poszczególnych lokalnych uniwersytetów.

dowód:

- zeznania świadka A. S.- 00:21:17-00:33:49,
- zeznania odwołującej K. P.- 00:11:25-00:34:30, 00:42:44, 00:43:49-00:47:16,

Od 1 listopada 1989 r. do 31 sierpnia 1990 r. odwołująca pracowała w charakterze Inspektora (...) w (...) w W.. Z dniem 2 listopada 1989 r. została mianowana na stanowisko Inspektora (...)

w W. na podstawie art. 4 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dziennik Ustaw Nr 31, pozycja 214). Do pracy w Urzędzie Gminy

w W. odwołująca została przekazana na zasadzie porozumienia stron pomiędzy zakładami. Zgodę na jej przejście do (...) w W. wyraziła Rada (...) Związku (...).

dowód:

- podanie o pracę z dnia 31.10.1989 r.- k. 45; k. B3 akt osobowych,
- pismo UG w W. z dnia 23.10.1989 r.- k. 43, 100, 114; k. B1 akt osobowych,
- pismo (...) Zarząd Główny z dnia 30.10.1989 r.- k. 44, 101, 115; k. B2 akt osobowych,
- umowa o pracę z dnia 01.11.1989 r.- k. 46-47; k. B3 akt osobowych,
- akt mianowania z dnia 02.11.1989 r.- k. 55, k. B7 akt osobowych,
- angaże z dnia: 30.12.1989 r., 15.02.1990 r., 30.05.1990 r. i 27.08.1990 r.- k. 56-57, 60; k. B8-B9, B11, B14 akt osobowych,
- świadectwo pracy z dnia 27.10.2000 r.- akta osobowe,
- zeznania odwołującej K. P.- 00:34:55,

Zgodnie z pisemnym zakresem czynności odwołującej na stanowisku Inspektora (...) w Urzędzie Gminy w W., do jej obowiązków należało w szczególności: realizowanie zadań wynikających z ustaw dotyczących oświaty, wychowania i Karty nauczyciela oraz wydanych na ich podstawie przepisów wykonawczych, a zwłaszcza koordynowanie działalności wszystkich szkół, placówek oświatowych

i wychowawczych oraz opiekuńczo- wychowawczych, zlokalizowanych na terenie gminy, podporządkowanych (...) wykonywanie zadań organu nadzoru nad podporządkowanymi (...) szkołami i placówkami, sprawowanie nadzoru

i kierownictwa nad działalnością dyrektorów, koordynacja działań na rzecz pomocy i opieki nad dziećmi z odchyleniami i zaburzeniami oraz ich rozwojem, a także nadzór nad działalnością oświaty w zakresie podnoszenia kultury i świadomości pedagogicznej rodziców i opiekunów dzieci i młodzieży.

dowód:

- zakres czynności- k. 48-53; k. B5 akt osobowych,

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów, zeznania świadka i odwołującej.

Sąd pozytywnie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich treść i forma nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego.

Sąd w całości dał wiarę zeznaniom świadka A. S. i słuchanej w charakterze strony K. P., które wskazały na okoliczności dotyczące charakteru pracy

i rodzaju czynności wykonywanych przez ubezpieczoną w spornych okresach zatrudnienia. Zeznania te zasługiwały na walor pełnej wiarygodności, gdyż były rzeczowe, wewnętrznie spójne i logiczne, a przy tym przekonujące w świetle zasad logiki i doświadczenia życiowego. Wzajemnie też ze sobą korespondowały.

Pozostałe okoliczności sprawy Sąd uznał za bezsporne, gdyż nie były w żaden sposób kwestionowane przez strony, zaś dokumenty przedstawione na ich stwierdzenie nie budziły wątpliwości Sądu co do ich autentyczności.

Sąd rozważył, co następuje:

Odwołanie od zaskarżonej decyzji (...) Oddział w T. z dnia 20 września 2016 r. zasługiwało na uwzględnienie. Oddaleniu podlegało zaś odwołanie od decyzji (...) Oddział w T. z dnia 19 września 2016 r.

Rozważania w tej sprawie należy poprzedzić ogólną uwagą, że po wejściu w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS wyraźnie zarysowują się dwa odrębne systemy emerytalne nauczycieli, wywodzące się z potraktowania pracy nauczycielskiej jako zatrudnienie w szczególnym charakterze. Pierwszy z nich to system związany z wykonywaniem pracy w szczególnym charakterze, określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) w związku z art. 32 i art. 46 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Drugi zaś to system, w którym warunki emerytalne regulowane są przepisami odrębnymi. Przepis art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela stanowi te odrębną regulację w stosunku do art. 32 ustawy emerytalno- rentowej, określając własne przesłanki nabycia prawa do emerytury. Przepis ten znajduje zastosowanie, poprzez art. 32 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, do nauczycieli urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r., a uprawnienia z niego wynikające zachowują również- z mocy art. 88 ust. 2a ustawy Karta Nauczyciela- nauczyciele urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., którzy spełnili warunki do uzyskania emerytury, określone w ust. 1, w ciągu dziesięciu lat od dnia wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach oraz nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wnioski o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 14 lutego 2013 r., III UK 51/12, OSNP 2013/23-24/286).

W okolicznościach niniejszej sprawy, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 20 września 2016 r., wydaną w oparciu o przepis art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, oddalił natomiast odwołanie od decyzji z dnia 19 września 2016 r., wydanej w oparciu o przepis art. 88 ust. 1 ustawy

z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela.

W przypadku nauczycieli istnieje kilka podstaw prawnych, które umożliwiają przejście na emeryturę. Nauczyciele mogą bowiem przejść na emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym, w wieku obniżonym zgodnie z art. 184 ustawy emerytalno- rentowej albo bez względu na wiek, stosownie do treści art. 88 ustawy Karta Nauczyciela. W każdym z tych przypadków przesłanki przyznania prawa do emerytury są odrębne pomimo, że we wszystkich tych sytuacjach uwzględnieniu podlega w stażu praca nauczycielska.

W świetle obowiązujących przepisów, możliwa jest sytuacja, że dana osoba spełnia warunki do przyznania prawa do emerytury w oparciu o przepis art. 184 ustawy emerytalno- rentowej, a nie spełnia ich w oparciu o przepis art. 88 ustawy Karta Nauczyciela i odwrotnie.

Odwołanie od zaskarżonej decyzji z dnia 19 września 2016 r. podlegało oddaleniu.

Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 lipca 2016 r., I UK 274/15 (LEX nr 2117647), ustalanie uprawnień emerytalnych następuje co do zasady wedle przepisów obowiązujących w dacie złożenia wniosku emerytalnego, a tylko wtedy,

gdy wynika to z reguł (przepisów) intertemporalnych, możliwe jest weryfikowanie tych uprawnień według innego stanu prawnego (sprzed jego zmiany). A zatem, jeżeli rodzaj zatrudnienia nie odpowiada definicji pracy nauczycielskiej zawartej w przepisach obowiązujących w dacie zgłoszenia wniosku, zatrudnienie to nie jest uznawane za pracę

w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 86-88 ustawy z 1982 r. Karta Nauczyciela. Trzeba także zauważyć, że art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela jest wyjątkiem od ogólnej zasady. Podlega zatem wykładni ścisłej, gdyż jest przepisem szczególnym, samodzielnie określającym warunki do nabycia przez nauczyciela prawa do wcześniejszej emerytury.

W wyroku tym Sąd Najwyższy stwierdził jednoznacznie, że w przypadku art. 88 ustawy Karta Nauczyciela, to czy dane zatrudnienie może być uznane za nauczycielskie, oceniamy nie na podstawie przepisów obowiązujących w dacie, kiedy zatrudnienie to miało miejsce, ale decydujące znaczenie w tej kwestii ma data złożenia wniosku o świadczenie.

Jeżeli chodzi o okres zatrudnienia odwołującej od 15 stycznia 1982 r.

do 31 października 1989 r. w charakterze wykładowcy- wychowawcy w (...) w W. wskazać należy, że w podanym wyżej okresie praca ta była uznawana za zatrudnienie nauczycielskie. Obecnie zaś, zatrudnieniem takim nie jest.

Gdy weźmie się pod uwagę brzmienie przepisów ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014 r. poz. 191 ze zm.), a w szczególności art. 1 i 3 tej ustawy

w powiązaniu z przepisami ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty

(Dz. U. z 2015 r. poz. 2156 ze zm.), obowiązującymi w dacie złożenia wniosku

o świadczenie, tj. w dniu 25 sierpnia 2016 r., nie można mieć żadnych wątpliwości,

że obecnie ustawa o systemie oświaty nie reguluje kwestii uniwersytetów ludowych. Praca więc w uniwersytecie ludowym, oceniana przez pryzmat aktualnych przepisów ustawy Karta Nauczyciela i ustawy o systemie oświaty nie może być uznana za pracę nauczycielską. Skoro tak, okres od 15 stycznia 1982 r. do 31 października 1989 r. nie podlegał uwzględnieniu w stażu wymaganym zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy Karta Nauczyciela do nabycia prawa do emerytury.

Nawet, gdyby do stażu pracy nauczycielskiej w wymiarze 18 lat, 2 miesięcy i 15 dni doliczyć okres zatrudnienia odwołującej od 1 listopada 1989 r. do 31 sierpnia 1990 r.

(10 miesięcy) w charakterze Inspektora (...) w (...)

w W., to i tak nie daje jej to 20- letniego okresu pracy nauczycielskiej.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd oddalił odwołanie od decyzji (...) Oddział w T. z dnia 19 września 2016 r. (punkt 2 wyroku).

Uwzględnieniu podlegało natomiast odwołanie od decyzji z dnia 20 września 2016 r. Decyzja ta wydana została w oparciu o przepis art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.).

W tym przypadku, nie ma podstaw prawnych do stosowania przepisów aktualnych, jeżeli chodzi o ocenę danego zatrudnienia. Jeżeli więc zatrudnienie to było pracą nauczycielską w okresie, kiedy miało miejsce, okres taki podlega uwzględnieniu w stażu wymaganym do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z uwagi na pracę w szczególnym charakterze. Biorąc pod uwagę przepisy obowiązujące w okresie zatrudnienia odwołującej w (...), to zatrudnienie to należy uznać za pracę nauczycielską.

Jak stanowi przepis art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3. Zgodnie z art. 32 ust. 3 pkt 5 tej ustawy, dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze uważa się nauczycieli, wychowawców lub innych pracowników pedagogicznych wykonujących pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela. W myśl art. 32 ust. 4 ustawy, wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat- dla kobiet i 65 lat- dla mężczyzn oraz 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Jak zaś stanowi § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny wykonujący pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1-7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 1982 r. Nr 3, poz. 19, Nr 25, poz. 287, Nr 31, poz. 214 i z 1983 r. Nr 5, poz. 33), określoną w tej ustawie jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia, nabywa prawo do emerytury na zasadach określonych w § 4 i jest uważany za wykonującego prace w szczególnym charakterze. Obowiązująca w latach 1961-1991 ustawa z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz. U. z 1961 r. Nr 32, poz. 160 ze zm.) w art. 28 ust. 1 stanowiła, że dla umożliwienia pracującym kształcenia i dokończenia się w szkołach podstawowych i średnich, zdobywania i uzupełniania kwalifikacji zawodowych oraz przygotowania się do dalszej nauki na poziomie średnim i wyższym organizuje się wieczorowe i korespondencyjne (zaoczne) wydziały przy szkołach lub osobne szkoły oraz uniwersytety robotnicze, ludowe i powszechne, kursy zawodowe i inne placówki oświatowe. W ust. 2 art. 28 tej ustawy wskazano, że Minister Oświaty i Wychowania ustala zasady działania oraz czas trwania nauki w szkołach i placówkach wymienionych w ust. 1, zgodnie z art. 36a. W art. 39 ust. 1 powołanej wyżej ustawy podano, że szkoły, placówki oświatowe, wychowawcze, opiekuńczo-wychowawcze i inne zakłady lub placówki szkolące mogą być prowadzone przez organizacje zawodowe, młodzieżowe, instytucje społeczne oraz inne organizacje i instytucje, osoby prawne lub fizyczne, tylko za zezwoleniem Ministra Oświaty i Wychowania, na określonych przez niego zasadach i warunkach i pod jego nadzorem. Ustęp 2 stanowił, że wszelka pozaszkolna działalność oświatowa i wychowawcza oraz inne formy pracy z dziećmi i młodzieżą podlegają nadzorowi Ministra Oświaty i Wychowania, który może ustalać zasady i warunki prowadzenia tej działalności lub pracy. Zgodnie zaś z ust. 3, udzielając zezwolenia przewidzianego w ust. 1 organizacjom lub instytucjom o charakterze wyznaniowym, Minister Oświaty i Wychowania może zwolnić od wymogów ustalonych w art. 2. Z treści tych przepisów,

a w szczególności art. 39 ust. 1 powołanej wyżej ustawy, który traktuje o organizacjach młodzieżowych wynika, skąd wziął się Związek (...), a potem Związek (...) jako jednostka prowadząca (...). Przepis art. 28 ust. 1 powołanej wyżej ustawy, w którym jest mowa o uniwersytetach ludowych, zamieszczony został w rozdziale II tej ustawy, zatytułowanym: „Szkoły i placówki oświatowo- wychowawcze”. Podkreślić ponadto należy, że zgodnie z art. 1 pkt 1 Karty praw i obowiązków nauczyciela z dnia 27 kwietnia 1972 r. (Dz. U. z 1972 r. Nr 16, poz. 114), obowiązującej w okresie od 1 maja 1972 r. do 31 stycznia 1982 r., ustawie tej podlegali nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni państwowych szkół i innych placówek oświatowych i szkoleniowych, wychowawczych, opiekuńczo-wychowawczych, utworzonych i działających na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz. U. Nr 32, poz. 160). Na kanwie tej ustawy, uwzględniając przepisy ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. w brzmieniu obowiązującym do 1991 r. należało stwierdzić, że zatrudnienie odwołującej od 15 stycznia 1982 r. do 31 października 1989 r. w charakterze wykładowcy- wychowawcy w Uniwersytecie Ludowym w W. było pracą nauczycielską. Doliczenie ubezpieczonej tego okresu do wykazanego przed ZUS stażu pracy w szczególnym charakterze w wymiarze 8 lat, 3 miesięcy i 9 dni daje jej co najmniej 15- letni okres takiej pracy, co uprawnia do emerytury. Pozostałych przesłanek wynikających z art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy nie kwestionował.

W ocenie Sądu, za pracę nauczycielską należało również uznać zatrudnienie odwołującej od 1 listopada 1989 r. do 31 sierpnia 1990 r. w charakterze Inspektora (...)

i (...) w (...) w W.. Okres tego zatrudnienia został udowodniony umową o pracę z dnia 1 listopada 1989 r., aktem mianowania z dnia 2 listopada 1989 r., angażami z dnia 30 grudnia 1989 r., 15 lutego 1990 r., 30 maja 1990 r.

i 27 sierpnia 1990 r. oraz świadectwem pracy z dnia 27 października 2000 r. Okres ten stanowi okres pracy nauczycielskiej w rozumieniu art. 32 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia

17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 1 pkt 6 ustawy z dnia

26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 1982 r. Nr 3, poz. 19 ze zm.) oraz

§ 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

(Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Stosownie do treści art. 1 pkt 6 Karty Nauczyciela w brzmieniu obowiązującym w okresie, gdy odwołująca pracowała na stanowisku inspektora oświaty

i wychowania, ustawie tej podlegali nauczyciele zatrudnieni w organach administracji państwowej na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w zakresie ustalonym ustawą. W myśl art. 8 ust. 1 tej ustawy, nadzór pedagogiczny sprawowali nauczyciele mianowani, zatrudnieni w organach administracji państwowej oraz w innych organach nadzorujących szkołę na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych, oraz dyrektorzy szkół i inni nauczyciele pełniący funkcje kierownicze w szkołach.

Z przepisów rozporządzenia Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 25 listopada 1982 r.

w sprawie zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, szczegółowego wykazu stanowisk oraz zakresu obowiązków i uprawnień nauczycieli sprawujących nadzór pedagogiczny

(Dz. U. Nr 37, poz. 248) wynika, że w urzędach terenowych organów administracji państwowej stopnia podstawowego nadzór pedagogiczny sprawowali inspektorzy oświaty. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 6 września 2012 r.,

III AUa 1761/11 (LEX nr 1223495), przepis art. 1 Karty Nauczyciela wielokrotnie ulegał zmianie, ale zawsze byli w nim wymienieni mniej lub bardziej szczegółowo nauczyciele zatrudnieni w organach administracji państwowej na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w zakresie ustalonym ustawą jako ci, którzy podlegają ustawie Karta Nauczyciela. Z analizy tego przepisu w powiązaniu z art. 32 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz z § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynika, że w okresie obowiązywania tych przepisów zawsze inspektorzy oświaty i wychowania byli zaliczani

do nauczycieli wykonujących pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy z dnia

26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela. W aktualnym stanie prawnym regulują to art. 1 ust. 2 pkt 1 i art. 91a ust. 1 pkt 1 ustawy Karta Nauczyciela. Okres więc pracy odwołującej od 1 listopada 1989 r. do 31 sierpnia 1990 r. w

charakterze Inspektora (...) w (...) w W. podlegał zaliczeniu jako praca nauczycielska co do obu zaskarżonych decyzji. Nie mógł jednak doprowadzić do zmiany decyzji z dnia 19.09.2016 roku wobec nie zaliczenia okresu pracy na (...) jako nauczycielskiej do tej decyzji.

Za pracę nauczycielską, w świetle obowiązujących uprzednio, jak i obecnie przepisów (a więc co do obu decyzji) nie można było natomiast uznać zatrudnienia odwołującej od 1 października 1980 r. do 15 stycznia 1982 r. w charakterze instruktora ds. teatru w Wojewódzkim Ośrodku (...) w T.. Jak zresztą wynika z zeznań, w tym czasie zakres obowiązków odwołującej się wykraczał poza pracę nauczycielską.

Mając to na uwadze, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję (...) Oddział w T. z dnia 20 września 2016 r. w ten sposób, że przyznał odwołującej prawo do emerytury od dnia 25 sierpnia 2016 r., tj. od daty wniosku (punkt 1 wyroku).

Uwzględniając okoliczność, iż tylko jedno z odwołań w niniejszej sprawie zostało uwzględnione, Sąd kierując się zasadą słuszności, zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu na podstawie art. 100 zdanie 1 k.p.c. (punkt 3 wyroku). Stosownie do treści powołanego przepisu, w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione. Jak podniósł Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 22 grudnia 2016 r., I ACa 653/16 (LEX nr 2191492), w razie częściowego uwzględnienia żądania pozwu znajduje zastosowanie art. 100 k.p.c., który ustanawia zasadę wzajemnego zniesienia lub stosunkowego rozdzielenia kosztów. Decyzja o tym, czy winny być one wzajemnie zniesione, czy stosunkowo rozdzielone uwzględnia przesłanki słuszności. Wzajemne zniesienie kosztów procesu między stronami jest słuszne wówczas, gdy obie strony są w takim samym lub zbliżonym stopniu przegrywającym i wygrywającym a zarazem wysokość kosztów każdej z nich jest zbliżona.